

Invoering van de rechtmatigheidsverantwoording

27 november 2023
Concerncontrol

Agenda

1. Wat is de rechtmatigheidsverantwoording?
2. Aanleiding/achtergrond
3. Wat gaat er veranderen?
4. Verantwoordelijkheden met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording
5. Hoe verder?

Bijlagen

1. Wat is de rechtmatigheidsverantwoording? (1)

Rechtmatig handelen is handelen overeenkomstig geldende wet- en regelgeving

“Met een rechtmatigheidsverantwoording wordt verantwoording afgelegd over de naleving van geldende wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening.”

1. Wat is de rechtmatigheidsverantwoording? (2)

1. **Calculatiecriterium**
Het Calculatiecriterium betreft de juistheid van het verantwoorde bedrag.
2. **Valueringscriterium**
Het valueringscriterium betreft het verantwoorden van baten en lasten in de periode waarop deze betrekking hebben.
3. **Adresseringscriterium**
Bij het adresseringscriterium gaat het om de betaling aan de (juiste) rechthebbende.
4. **Volledigheidscriterium**
Bij het volledigheidscriterium gaat het om de volledigheid van de opbrengsten.
5. **Aanvaardbaarheidscriterium**
Passen de activiteiten zowel ten aanzien van de lasten als baten binnen de doelstellingen van de organisatie?
6. **Leveringscriterium**
Bij het leveringscriterium gaat het erom of de juiste tegenprestatie is geleverd/ontvangen.
7. **Voorwaardencriterium**
Is bij het uitvoeren van financiële beheershandelingen gehandeld in overeenstemming met wet- en regelgeving?
8. **Begrotingscriterium**
Passen de uitgaven binnen de door de raad geautoriseerde begroting?
9. **Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium**
Zijn voldoende waarborgen getroffen of misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving te voorkomen?

Deze 6 criteria worden reeds afgedekt door het getrouwheidsoordeel. Een fout op grond van deze criteria weegt dus mee in het oordeel van de accountant maar hoeft **niet** in de rechtmatigheidsverantwoording gerapporteerd te worden.

Deze 3 criteria vallen onder de reikwijdte van de rechtmatigheidsverantwoording. Een fout op grond van deze criteria dient **wel** in de rechtmatigheidsverantwoording gerapporteerd te worden.

1. Wat is de rechtmatigheidsverantwoording? (3)

Nr.	Aspect	Rechtmatigheidscriteria	Toelichting/omschrijving
1.	Alle	<u>Begrotingscriterium</u>	Passen de uitgaven binnen de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting?

Uit de programmaverantwoording blijken de volgende bedragen:

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting 2018	Jaarrekening 2018	Vershil
P1: Veiligheid	12.065	12.096	-/-31
P2: Watersysteem	42.205	40.049	2.156
P3: Waterketen	32.309	31.740	569
P4: Maatschappij en Organisatie	27.128	24.983	2.145
Onvoorzien	199	0	199
Totaal	113.906	108.868	5.038

Uit bovenstaande tabel blijkt dat op programmaniveau op één programma een overschrijding aanwezig is. Dit betreft een overschrijding van € 31.000 op het programma Veiligheid. Het Algemeen Bestuur heeft middels "Verordening financieel beleid en beheer" het dagelijks bestuur een mandaat gegeven voor overschrijdingen tot € 1 mln. per programma, dit betreft de ruimte alvorens een begrotingswijziging voorgesteld dient te worden. De overschrijding valt hierbinnen.

Het budgetrecht van het algemeen bestuur is derhalve gerespecteerd door het dagelijks bestuur.

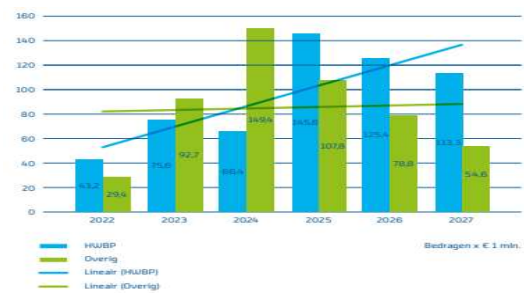
Een belangrijk element van de kader stellende taak van het algemeen bestuur is het budgetrecht. Het algemeen bestuur heeft het recht om de budgetten toe te kennen. Het dagelijks bestuur is vervolgens verantwoordelijk voor het opzetten van een systeem van budgetbeheer dat moet waarborgen dat de lasten binnen de begroting blijven. Omdat het algemeen bestuur de kaders stelt, is het overschrijden van de begroting in beginsel onrechtmatig.

1. Wat is de rechtmatigheidsverantwoording? (3)

Nr.	Aspect	Rechtmatigheidscriteria	Toelichting/omschrijving
1.	Alle	<u>Begrotingscriterium</u>	Passen de uitgaven binnen de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting?

De begrotingsrechtmatigheid omvat ook:

- Of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door het algemeen bestuur geautoriseerde kredieten.

1. Wat is de rechtmatigheidsverantwoording? (3)

Nr.	Aspect	Rechtmatigheidscriteria	Toelichting/omschrijving
2.	Alle	<u>Voorwaardencriterium</u>	Is bij het uitvoeren van financiële beheershandelingen gehandeld in overeenstemming met wet- en regelgeving?

Niet-gecorrigeerde controleverschillen

De volgende niet-gecorrigeerde controleverschillen met effect op het eigen vermogen per balansdatum groter dan de rapportagetolerantie zijn gedurende onze werkzaamheden vastgesteld.

Aard van de fouten en onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode **	N.v.t.	N.v.t.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode	N.v.t.	N.v.t.
Onrechtmatige aanbesteding telefonie en data verbruik *	€ 104.000	N.v.t.
Totaal rechtmatigheidsfouten	€ 104.000	N.v.t.
(Sub)totaal onzekerheden in de controle getrouwheid	N.v.t.	N.v.t.
Totaal onzekerheden in de controle rechtmatigheid	N.v.t.	N.v.t.

* Dit contract is in het verleden ten onrechte niet Europees aanbesteed. De last in boekjaar 2018 is opgenomen in de foutenevaluatie.

** Vorig jaar was een fout opgenomen ad € 248.000 inzake onjuiste toerekening van lasten. Hierdoor zijn de lasten in 2018 te laag verantwoord, echter heeft dit per saldo geen effect op het eigen vermogen ultimo boekjaar. Derhalve is deze fout niet opgenomen in bovenstaand overzicht.

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Stellige uitspraken:

- Indien de normen uit de gids proportionaliteit veelvuldig niet nageleefd worden of slecht gedocumenteerd en/of gemotiveerd zijn, dan moet het dagelijks bestuur hierover rapporteren via de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarstukken.

1. Wat is de rechtmatigheidsverantwoording? (3)

Nr.	Aspect	Rechtmatigheidscriteria	Toelichting/omschrijving
2.	Alle	<u>Voorwaardencriterium</u>	Is bij het uitvoeren van financiële beheershandelingen gehandeld in overeenstemming met wet- en regelgeving?

Bij het voorwaardencriterium kunt u ook denken aan:

- het voldoen aan de voorwaarden van de subsidieregeling;
- declaraties heeft diegene er recht op, het juiste bedrag en conform de juiste tijdsperiode.

6.2.7 In 2027 is WDDelta versterkt door internationale activiteiten (M2) en zijn onze internationale partners sterker gevoerd (M3).

*) Op basis van de in 2022 ontwikkelde aanpak gericht op het versterken van de nationale en EU **subsidie**/fondsenvererving geven we deze aanpak concrete invulling

Met onze internationale inzet geven we gehoor aan de oproep van de Rijksoverheid om uitvoeringskracht te leveren voor het realiseren van de beleidsambities op het gebied van water, klimaatverandering, voedselzekerheid en veerbare steden. Internationale samenwerking brengt ook nieuwe kennis en oplossingen in beeld voor de verbetering van onze eigen prestaties. Het versterkt onze positie in strategische netwerken alsmede de Nederlandse positie als internationale marktleider in het waterbeheer. Het maakt ons waterschap bovendien een aantrekkelijke werkgever voor eigen medewerkers en nieuwe talenten. Om onze doelen te bereiken zetten wij in op fondsenwerving en het benutten van **subsidie** mogelijkheden.

1. Wat is de rechtmatigheidsverantwoording? (3)

Nr.	Aspect	Rechtmatigheidscriteria	Toelichting/omschrijving																		
3.	Alle	<u>Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium</u>	Zijn voldoende waarborgen getroffen om misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving te voorkomen?																		
			<p style="text-align: center; font-size: small;">Overzicht werkprocessen vatbaar voor misbruik en oneigenlijk gebruik</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Werkproces</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Onroerendgoedtransacties</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Huren en pachten</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Schadevergoedingen</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Vergunningen</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>Subsidieverstrekingen</td> </tr> <tr> <td>6</td> <td>Belastingen en heffingen</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>Verrekeningen medeoverheden</td> </tr> <tr> <td>8</td> <td>Inkoop en aanbesteding</td> </tr> </tbody> </table>		Werkproces	1	Onroerendgoedtransacties	2	Huren en pachten	3	Schadevergoedingen	4	Vergunningen	5	Subsidieverstrekingen	6	Belastingen en heffingen	7	Verrekeningen medeoverheden	8	Inkoop en aanbesteding
	Werkproces																				
1	Onroerendgoedtransacties																				
2	Huren en pachten																				
3	Schadevergoedingen																				
4	Vergunningen																				
5	Subsidieverstrekingen																				
6	Belastingen en heffingen																				
7	Verrekeningen medeoverheden																				
8	Inkoop en aanbesteding																				

Misbruik is gedefinieerd als het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens door bewoners en/of organisaties met als doel ten onrechte overheidssubsidies of –uitkeringen te verkrijgen, of het niet, dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. => Onrechtmatig toe-eigenen van overheidsgelden.

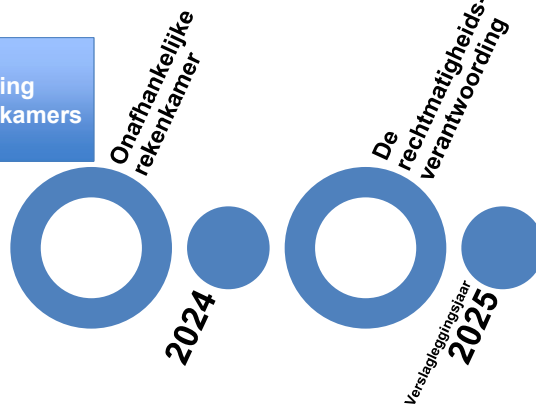
Bij **oneigenlijk gebruik** wordt feitelijk gehandeld in overeenstemming met wet- en regelgeving. Daarmee zijn degelijke handelingen niet onrechtmatig. Wel is er sprake van het in strijd handelen met het doel en de strekking van de wet- en regelgeving.

1. Wat is de rechtmatigheidsverantwoording? (4)

Nr.	Aspect	Getrouwheidscriteria	Toelichting/omschrijving	Voorbeelden
1.	Juistheid	Calculatiecriterium	De vastgestelde bedragen zijn juist vastgesteld en/of berekend.	Legesbedragen, facturen, heffingen.
2.	Tijdigheid	Valuteringscriterium	Het tijdstip van de betalingen en de verplichtingen is juist.	Subsidieopbrengsten, aan- en verkoop gronden, aangaan en verantwoording van contracten.
3.	Juistheid	Adresseringscriterium	De betaling is gedaan aan de juiste persoon of organisatie.	Betalingsverkeer.
4.	Volledigheid	Volledigheidscriterium	Alle te verantwoorden opbrengsten zijn verantwoord.	Subsidieopbrengsten, waterschapsbelastingen, verkopen.
5.	Juistheid	Aanvaardbaarheidscriterium	De financiële beheershandeling past binnen de gestelde kaders.	Aan- en verkoop gronden, personeel, inkoop van goederen en/of diensten, verstrekken van subsidies.
6.	Bestaan	Leveringscriterium	De geleverde goederen of diensten zijn juist.	Inkoop van goederen en/ of diensten.

2. Aanleiding/achtergrond (1)

Wet versterking
decentrale rekenkamers

2. Aanleiding/achtergrond (2)

Politieke aanspreekbaarheid van het dagelijks bestuur;

Het algemeen bestuur kan de **controlerende rol** beter invullen;

Kwaliteit verhogend effect op de interne processen en beheersing;

Bredere maatschappelijke trend.

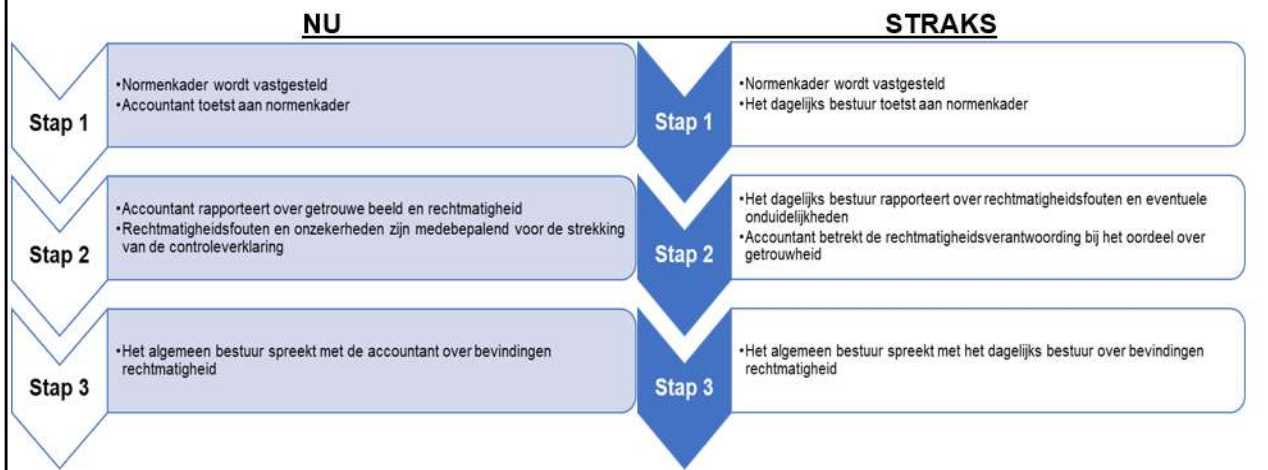
3. Wat gaat er veranderen? (1)

Wij zijn nu al verplicht om rechtmatig te handelen.

Intern verantwoordelijkheid dragen
Dit heeft effect op manier van denken.

3. Wat gaat er veranderen? (2)

Wat wijzigt niet t.o.v. huidige situatie:

- Algemeen bestuur stelt het normenkader vast;
- Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor de borging en het afleggen van verantwoording (zie ook uw huidige verordening financieel beleid en beheer).

Wat gaat er veranderen:

- Meer dialoog tussen algemeen bestuur/auditcommissie en dagelijks bestuur;
- Accountant toetst getrouwheid van de verantwoording van het dagelijks bestuur en rapporteert aan algemeen bestuur/auditcommissie;
- Algemeen bestuur/auditcommissie houdt toezicht op het dagelijks bestuur en stelt vragen naar aanleiding van eventuele bevindingen en de daaraan gekoppelde (herstel)maatregelen.

4. Rollen en verantwoordelijkheden met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording (straks)

Algemeen bestuur	Dagelijks bestuur	Accountant
Neemt kennis van en stelt normenkader vast;	Legt normenkader aan het algemeen bestuur voor;	Voert controle op getrouwheid uit waaronder de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording;
Bepaalt verantwoordingsgrens rechtmatigheid;	Kennismemen jaarstukken van het accountantsrapport;	Controleverklaring over getrouwheid en rapport van bevindingen.
Bespreek getrouwheid met de accountant;	Vraagt de organisatie rechtmatigheidscriteria te controleren;	
Besprekt rechtmatigheid met het dagelijks bestuur.	Rapporteert resultaten interne controle in de rechtmatigheidsverantwoording aan het algemeen bestuur.	

Wat betekent dat voor jullie?

Overzicht van de verplichtingen voor het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording:

Onderwerp	Instrument	Verplicht/optoneel	Domein
Inrichten rechtmatigheidsbeheer	Waterschapswet	Verplicht	Algemeen bestuur
Inrichten accountantscontrole	Waterschapswet	Verplicht	Algemeen bestuur
Opdrachtverstrekking aan de accountant	Controle protocol	Verplicht	Algemeen bestuur
Inventarisatie wet- en regelgeving	Normenkader	Verplicht	1. Dagelijks bestuur 2. Algemeen bestuur
	Toetsingskader	Optioneel	Dagelijks bestuur
Operationaliseren rechtmatigheidsbeheer	Beheersmaatregelen	Verplicht	Dagelijks bestuur
Afwijkingen opnemen in rechtmatigheidsverantwoording	Verantwoordingsgrens	Verplicht	Algemeen bestuur
Afwijkingen opnemen in paragraaf bedrijfsvoering	Rapportagegrens	Optioneel	Algemeen bestuur

Normenkader: met het normenkader heeft het dagelijks bestuur inzicht in de relevante wet- en regelgeving waaraan getoetst wordt en bij afwijkingen over gerapporteerd wordt in de rechtmatigheidsverantwoording.

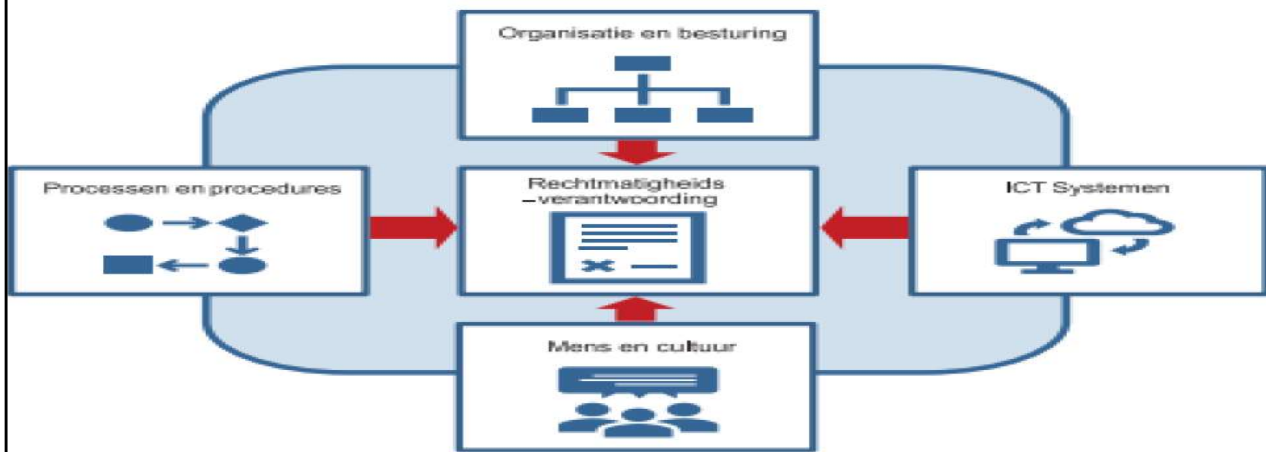
Toetsingskader: voor controledoeleinden is het van belang dat duidelijk is welke specifieke bepalingen uit wet- en regelgeving relevant zijn, c.q. waaruit voor de rechtmatigheid consequenties kunnen voortkomen. Deze bepalingen worden vastgelegd in het zgn. toetsingskader. Hierin is per wet/regeling/verordening aangegeven welke artikelen relevant zijn voor de toetsing op rechtmatigheid. De inventarisatie van wet- en regelgeving bestaat uit externe en interne waterschapregelgeving. Onder interne waterschapregelgeving worden verordeningen en besluiten van algemeen en dagelijks bestuur verstaan.

De **verantwoordingsgrens** betreft de drempel waarboven rechtmatigheidsafwijkingen dienen te worden gerapporteerd in de rechtmatigheidsverantwoording. Deze grens valt binnen een bandbreedte van 0% tot 3% van de totale lasten van het waterschap, inclusief dotaties aan de reserves. Het algemeen bestuur stelt de verantwoordingsgrens vast en is vrij het percentage tussen 0% en 3% voor de verantwoordingsgrens vast te stellen. Afwijkingen boven deze grens moeten door het dagelijks bestuur worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Rapportagegrens: wel blijft het relevant om geconstateerde afwijkingen te vermelden in bijvoorbeeld de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarstukken. Hiervoor kan het algemeen bestuur een rapportagegrens (in bedrag of in % van de totale lasten) afspreken met het dagelijks bestuur.

5. Hoe verder? (1)

5. Hoe verder? (2) *nadere details in oplegger

2023

2024

2025

2026

Bewustwording

- Communicatie en cultuurverandering;
- Rollen en verantwoordelijkheden (algemeen-, dagelijks bestuur, interne organisatie en accountant).

Voorbereiding

- VIC-kadernotitie;
- Inrichting VIC;
- Afstemming BDO;
- Criteria (financiële) rechtmatigheid.

Voorbereiding

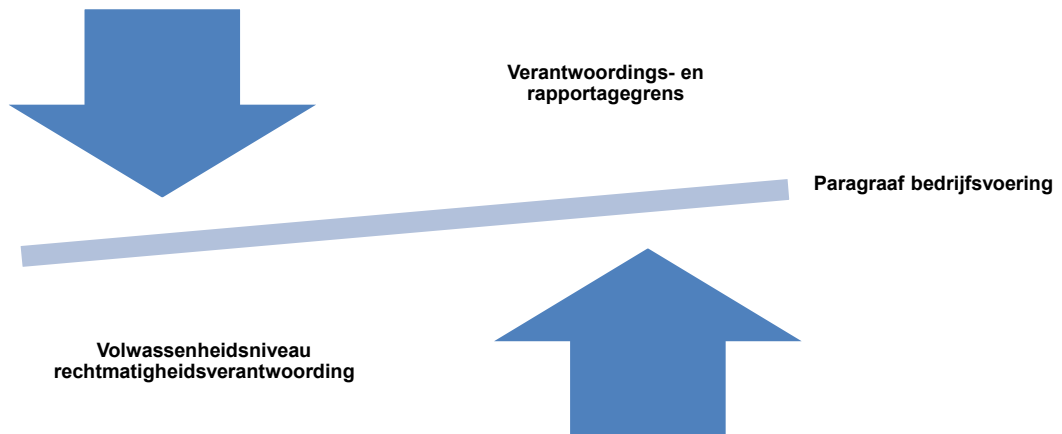
- **Ambitieniveau;**
- **Verantwoordingsgrens;**
- **Paragraaf bedrijfsvoering;**
- VIC Intern
- Controleplan;
- Normen- en toetsingskader;
- (M&O) beleid en verordeningen/ controleprotocol;
- Afstemming BDO.

Uitvoering

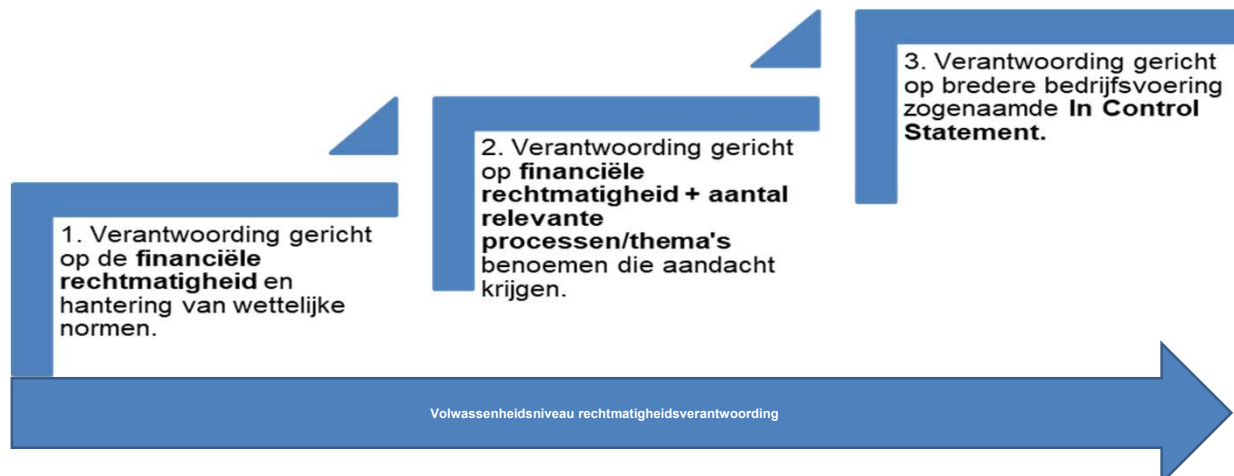
- *Onderbouwing:*
- ✓ Uitkomsten (verbijzonderde) interne controles;
- ✓ Bevindingen n.a.v. overleg CC/MT/DT.

1^e officiële rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur ten aanzien van de jaarrekening 2025.

Bijlage I keuzemogelijkheden

Bijlage I keuzemogelijkheden (1)

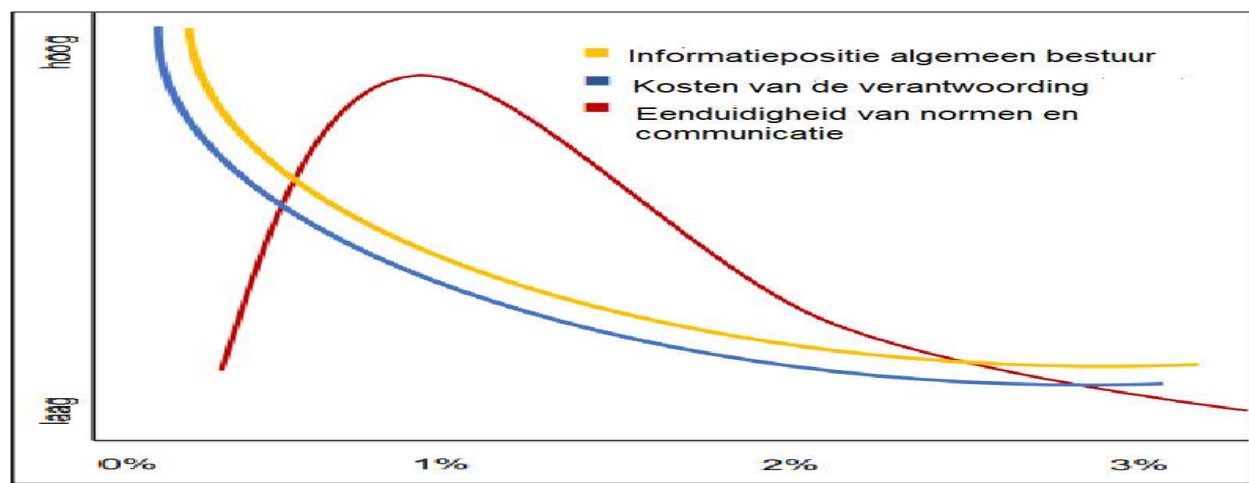

Variante 1: in deze variatie wordt een rechtmatigheidsverantwoording opgesteld door het dagelijks bestuur die iets zegt over het naleven van wet- en regelgeving. Deze heeft dus uitsluitend betrekking op de financiële beheershandelingen. Dit is gelijk aan de reikwijdte in de huidige situatie, met dien verstande dat nu de accountant een oordeel geeft. Dit past bij de toekomstige wettelijke norm. De controlerende taak van het algemeen bestuur en de informatievoorziening aan het algemeen bestuur blijft dan op hetzelfde niveau.

Variante 2: het algemeen bestuur kan ook vragen andere elementen toe te voegen aan de rechtmatigheidsverantwoording. In het gesprek tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur zal vooraf moeten worden bepaald, waarover het dagelijks bestuur zich wil verantwoorden richting het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur kan ook zelf het initiatief nemen en vragen om verantwoording over specifieke rechtmatigheidsonderwerpen, die van belang zijn binnen het Waterschap. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de naleving Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) of de fiscale regelgeving. Op deze wijze kan het algemeen bestuur aanvullend geïnformeerd kan worden over belangrijke aandachtspunten binnen de bedrijfsvoering van het Waterschap. Deze aandachtspunten moeten een plek krijgen in de paragraaf Bedrijfsvoering. Uiteraard zal dit wel tot extra control inspanningen (middelen en formatie) leiden.

Variante 3: in de gedachte van een verdere optimalisatie van de bedrijfsvoering en interne beheersing kan het een logische stap zijn om over het gehele functioneren van de organisatie een "In Control Statement (ICS)" af te geven. Dit gaat verder dan de rechtmatigheidsverantwoording. Een ICS is ook gericht op niet-financiële thema's zoals bijvoorbeeld: veiligheid, privacy en ICT-systemen. Daarnaast zegt het ICS iets over de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid. Elk waterschap kan zelf besluiten om een ICS in te voeren. Een dergelijk besluit vraagt uiteraard de nodige investering in tijd en middelen. Daarmee is het een afweging tussen de benodigde investering en de risico's.

Bijlage I keuzemogelijkheden (2)

De **verantwoordingsgrens** betreft de drempel waarboven rechtmatigheidsafwijkingen dienen te worden gerapporteerd in de rechtmatigheidsverantwoording. Deze grens valt binnen een bandbreedte van 0% tot 3% van de totale lasten van het waterschap, inclusief dotaties aan de reserves. Het algemeen bestuur stelt de verantwoordingsgrens vast en is vrij het percentage tussen 0% en 3% voor de verantwoordingsgrens vast te stellen. Afwijkingen boven deze grens moeten door het dagelijks bestuur worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Onder afwijkingen wordt verstaan fouten (dus het niet naleven van wet- en regelgeving) en afzonderlijke posten waarvan bij het dagelijks bestuur onduidelijkheid bestaat over de rechtmatigheid. Voor zowel fouten als onduidelijkheden afzonderlijk geldt hetzelfde percentage. Fouten en onduidelijkheden mogen daarbij niet bij elkaar opgeteld te worden. Blijven zowel de fouten als afzonderlijke onduidelijkheden onder de verantwoordingsgrens dan worden geen afwijkingen opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Wel blijft het relevant om alle geconstateerde afwijkingen te vermelden in bijvoorbeeld de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarstukken. Hiervoor kan het algemeen bestuur ook een grens met het dagelijks bestuur afspreken, de **rapportagegrens**.

Overwegingen bij de bepaling van **de hoogte van de verantwoordingsgrens** liggen op het vlak van:

- De informatiebehoefte van het algemeen bestuur;
- De kosten/ baten balans van de rechtmatigheidsverantwoording;
- Eenduidigheid van normen en communicatie.

De grafiek illustreert dat het maximaleren van de verantwoordingsgrens (op 3%) aantrekkelijk lijkt uit kostenoverwegingen, maar dat het algemeen bestuur minder inzicht krijgt in het rechtmatig handelen binnen het waterschap dan in de huidige situatie. In het kader van materialiteit hanteert de accountant een controletolerantie van 1%.

Bijlage II paragraaf bedrijfsvoering

De inhoud van de toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording die in de **paragraaf bedrijfsvoering** van het jaarverslag wordt opgenomen, kent een aantal **verplichte elementen**:

- ✓ Toelichting op alle afwijkingen vermeld in de rechtmatigheidsverantwoording (inclusief vermelding bij de bewuste keuze van het niet naleven wet- en regelgeving);
- ✓ Acties genomen door het dagelijks bestuur om toekomstige afwijkingen te voorkomen;
- ✓ Het (op onderdelen) niet actueel zijn van, het niet bestaan van of het feitelijk niet naleven van het misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) beleid.

De volgende elementen **zouden** in de toelichting **kunnen worden opgenomen**:

- De rapportagegrens (geconstateerde afwijkingen (de rechtmatigheidsfouten en/of onduidelijkheden) die lager zijn dan de vastgestelde verantwoordingsgrens, kunnen in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht) ¹;
- Toelichting van het dagelijks bestuur op visie rechtmatigheid en visie ontwikkeling en kwaliteit bedrijfsvoering;
- Toelichting door het dagelijks bestuur t.a.v. onderwerpen die de rechtmatigheid raken en hoe de interne beheersing is ingericht.

¹ bedongen kan worden de rapportagegrens gelijkgesteld aan de door de accountant gehanteerde rapportagegrens voor de controle jaarrekening.

Ter illustratie van het gebruik de verantwoordings- en rapportagegrens zijn hieronder een aantal voorbeelden opgenomen waarbij verschillende casuïstiek is uitgewerkt uitgaande van onderstaande uitgangspunten:

Totale lasten inclusief dotatie aan reserves: € 100.000.000
 Door het AB vastgestelde verantwoordingsgrens: 2% € 2.000.000
 Door het AB vastgestelde rapportagegrens: € 400.000

Casus 1	Casus 2
Rechtmatigheidsfouten: € 2.500.000 Onduidelijkheden: € 750.000 Rechtmatigheidsverantwoording De rechtmatigheidsfouten van € 2.500.000 dienen hierin te worden opgenomen omdat het bedrag hoger is dan verantwoordingsgrens. De onduidelijkheden liggen onder de verantwoordingsgrens en worden niet opgenomen. Paragraaf bedrijfsvoering Vermelding van de individuele onduidelijkheden voor zover deze boven de € 400.000 liggen.	Rechtmatigheidsfouten: € 1.500.000 Onduidelijkheden: € 750.000 Rechtmatigheidsverantwoording Er worden geen rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden opgenomen. Beide liggen ieder afzonderlijk onder de verantwoordingsgrens. Paragraaf bedrijfsvoering Vermelding van de individuele rechtmatigheidsfouten en individuele onduidelijkheden voor zover deze boven de € 400.000 liggen.
Casus 3	Casus 4
Rechtmatigheidsfouten: € 350.000 Onduidelijkheden: € 300.000 Rechtmatigheidsverantwoording Er worden geen rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden opgenomen. Beide liggen ieder afzonderlijk onder de verantwoordingsgrens. Paragraaf bedrijfsvoering Er worden geen individuele rechtmatigheidsfouten en individuele onduidelijkheden vermeld. Deze liggen niet boven de € 400.000. Het is aan het DB, hoewel niet verplicht, deze wel op te nemen.	Rechtmatigheidsfouten: € 2.500.000 Onduidelijkheden: € 3.000.000 Rechtmatigheidsverantwoording De rechtmatigheidsfouten en afzonderlijk de onduidelijkheden dienen hierin te worden opgenomen. Beide liggen boven de verantwoordingsgrens.

Binnen de rechtmatigheidsverantwoording wordt onderscheid gemaakt tussen afwijkingen, rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden.

Afwijkingen: posten die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen en posten waarbij voor het dagelijks bestuur onduidelijkheid bestaat over de rechtmatigheid.

Fouten: rechtmatigheidsfouten bij financiële beheershandelingen waarbij de in het normenkader beschreven wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Onduidelijkheden: het dagelijks bestuur kan in het kader van de verslaggeving niet aangeven of er sprake is van een rechtmatigheidsfout of niet.

Onzekerheden: de hiervoor toegelichte onduidelijkheden zijn niet hetzelfde als onzekerheden in de verantwoording van de controle door de accountant. Onzekerheden in de verantwoording betreffen veelal schattingen, interpretaties en toekomstgevolgen. Bij de rechtmatigheidsverantwoording kan het gaan om zaken die het dagelijks bestuur eenvoudig niet weet of kan vaststellen. De onzekerheden in de controle komen vaak voort uit ontoereikend uitgevoerde maatregelen van interne beheersing waardoor er onvoldoende controle-informatie beschikbaar is.

Begrotingsonrechtmatigheden: hiervan is sprake als het lasten-of investeringsbudget is overschreden (a), de baten (opbrengsten) door het doen of nalaten van een financiële beheers-handeling lager zijn dan het vastgestelde budget (b) of voor het vastgestelde budget minder doelen of activiteiten zijn gerealiseerd dan begroot voor het betreffende budget (c). *Let wel, wanneer overschrijdingen zijn toegelicht en de jaarrekening wordt vastgesteld door het algemeen bestuur dan zijn deze overschrijdingen alsnog rechtmatig. Alleen een begrotingsoverschrijding die onrechtmatig (niet passend binnen het beleid en niet toegelicht) is wordt vermeld in de rechtmatigheidsverantwoording.*

Verantwoordingsgrens: voor rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden geldt dezelfde verantwoordingsgrens, maar de geconstateerde rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden worden niet bij elkaar opgeteld. Blijven zowel individuele fouten als onduidelijkheden onder de verantwoordingsgrens, dan worden geen afwijkingen opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Rapportagegrens: wel blijft het relevant om geconstateerde afwijkingen te vermelden in bijvoorbeeld de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarstukken. Hiervoor kan het algemeen bestuur een rapportagegrens (in bedrag of in % van de totale lasten) afspreken met het dagelijks bestuur.

DE RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING

VAN HET DAGELIJKS BESTUUR AAN ALGEMEEN BESTUUR

- VANAF 2025 -

EN DUS NIET
MEER VAN DE
ACCOUNTANT!

Bijlagen / diversen

Bijlage I rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording gaat deel uitmaken van de jaarrekening volgens een **wettelijk verankerd model**.

De verantwoording wordt opgesteld door het dagelijks bestuur. Net als bij de accountantsverklaring ligt de model-tekst van de verantwoording vast en naar de aard van het onderwerp komen hierin meerdere accountancy begrippen terug.

De **tekst van de verantwoording bevat de volgende onderdelen:**

1. Inleiding rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur over financiële rechtmatigheid in de jaarrekening;
2. Afbakening van de criteria van rechtmatigheid;
3. Een verwijzing naar het door het algemeen bestuur vastgestelde normenkader;
4. De door het algemeen bestuur vastgestelde verantwoordingsgrens in % en in bedrag;
5. De feitelijke verantwoording van rechtmatigheid over het verslaggevingsjaar en de geconstateerde afwijkingen boven de verantwoordingsgrens;
6. De verwijzing naar de toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering.

De tekst van de verantwoording ligt vast en dient door het dagelijks bestuur op de volgende punten te worden **aangevuld**:

1. Datum vaststelling normenkader;
2. Het door het algemene bestuur vastgestelde grensbedrag;
3. Wel of niet voldoen aan rechtmatigheid criteria;
4. Geconstateerde afwijkingen oven de verantwoordingsgrens.

Het dagelijks bestuur maakt in de verantwoording gebruik van de begrippen 'fouten' en 'onduidelijkheden' (ieder afzonderlijk) om de afwijkingen te duiden.

Onderstaand is het model van de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen:

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheids-verantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het dagelijks bestuur op <datum> vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de algemeen bestuur bepaald en bedraagt <x>% (maximaal 3) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € <x>.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties <niet> rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

- ..
- ..

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemene bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie zij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Bijlage II naslagwerken

- [Invoering rechtmatigheidsverantwoording VNG \(adviezen en best practices\);](#)
- [Kadernota rechtmatigheid 2023 commissie BBV;](#)
- [Notitie rechtmatigheidsverantwoording commissie BADO.](#)